

ג. רוצה שחזר במות הכהן; לדברי רבי מאיר חוזר לשררה שהיה בה (ישוב מופנה לגזרה שוה מעבד עברי, ושם נאמר ושב אל משפחתו ואל אחות אבתיו ישוב – כאבותיו). רבי יהודה אומר: לא היה חוזר לשררה שהיה בה (ושב אל משפחתו – ואינו שב למה שהחזיקו אבותיו. הרמב"ם (רוצח ז, יד) הוסיף טעם לכך שהוא מורד מגדולתו כל ימיו – הואיל ובאה תקלה גדולה כזו על ידו).
ואפילו לרבי מאיר, אין למנות את הרוצח לשום שררה חדשה, אם לא הוחזק בה הוא או אבותיו (עפ"י ריטב"א). ובעבירה אחרת שאינה דומה בחומרתה לרציחה, אם עשה תשובה אפשר שממנים אותו לשררה חדשה (עריטב"א ומאירי; משנ"ב סוס"י קנג).

פרק שלישי – 'אלו הן הלוקין'; דף יג

- לא. האם יש חיוב מלקות בעבירה שיש בה מיתת בית דין?
ב. האם יש חיוב מלקות בעבירה שיש בה עונש כרת?
ג. האם חיוב כרת וחייב קרבן צריכים אזהרה?

א. לדברי רבי ישמעאל, לוקים על לאו שיש בו מיתת בית דין. ולדברי רבי עקיבא אין לוקים. לפי ההסבר הראשון בגמרא וכן לדברי רבינא, מחלוקתם מדברת כשהתרו בו למיתה ולמלקות; לר' ישמעאל – לוקה ומת [ומיתה ומלקות נחשבים כעונש אחד, מיתה אריכתא – הלכך אין כאן 'שתי רשעיות'], ולר' עקיבא אין ב"ד מחייבים אדם שתי רשעיות (כדי רשעתו) אלא מת ואינו לוקה. ואילו רבא פרש שאם התרו בו למיתה – לכל הדעות אינו לוקה. ומחלוקתם מדברת כשהתרו בו למלקות בלבד; לר"ש לוקה ולרע"ק אין לוקים על לאו הניתן לאזהרת מיתת בית דין.
א. לפי הדעה הראשונה משמע שאם לא התרו בו למיתה אלא למלקות – לוקה אפילו לרבי עקיבא (כן נקטו התוס'). וכן משמע שנוקט רב אשי (בסנהדרין ט. ע"ש בתד"ה דאתרו). ואולם הלכה כרבא אליבא דרבי עקיבא, שלא שניתן לאזהרת מיתת בית דין אין לוקים עליו (רמב"ם סנהדרין יח. ולפי המבואר בתוס', כן נקטה בסתם הסוגיא בשבת קנד).
ב. מסורת מהגאונים שבזמן הזה שאין דנים דיני נפשות, העובר עבירה שיש בה מיתת בית דין, מלקים אותו בבית דין ומבזים אותו (עפ"י תשובת רב שר שלום גאון לו; הלכות קצובות עמ' 137; רב יהודאי ורב האי גאונים; פירוש המשנה לרמב"ם חולין א).

ב. חייבי כריתות [מלבד פסח ומילה שאין בהם 'לאו'], לסתם מתניתין – לוקים. וכן דעת רבי ישמעאל ורבי עקיבא (וכן הלכה). ורבי יצחק חולק (שלדעתו לכך יצאה אחותו מן הכלל לידון בכרת – ללמד על כלל חייבי כריתות שאינם לוקין).

ג. לפי המבואר בסוגיתנו, אין צורך באזהרה לא לחייב כרת ולא לקרבן [שהרי יש כרת בפסח ובמילה, הגם שאין בהן אזהרה. ומה שאין בהן קרבן – לא משום שאין שם אזהרה, אלא בגלל שהן מצוות שב'קום ועשה' ואינן דומות לעבודת כוכבים שמשם המקור לחיוב קרבן].
ואמנם מדברי הרמב"ם בכמה מקומות נראה שכרת צריך אזהרה. וכן משמע מדברי כמה ראשונים לענין קרבן. ואפשר שלפי הסבר רבינא אין הכרח לכל הנאמר מקודם, וכרת או קרבן צריכים אזהרה (עפ"י מפרשים אחרונים, וע' גם בחדושי הנצי"ב יומא פא.).